

פתרון הבוחן:

הפתרון כאן אינו תורה מסיני, ולכן אם פתרתם בדרך שונה זה לא אומר שטעיתם (אם כי זה בהחלט מגדיל את הסיכויים).

1. הוכיחו או הפריכו:

(א) הוכחה. נוכיח את שני הכיוונים:

i. אם $A = \phi$, אז $A \times B = B \times A = \phi$ אך גם אם $B = \phi$. אם $A = B$ אז $A \times B = A \times A = B \times A$. סה"כ שלושת המקרים השונים נותנים את התוצאה הדרושה.

ii. לכיוון השני, אם $A \times B = B \times A$, לפי ההגדרה של מכפלה קרטזית, נקבל שקבוצת כל הזוגות הסדורים עם איבר ראשון מהקבוצה A ואיבר שני מהקבוצה B שווה לקבוצת כל הזוגות הסדורים עם איבר ראשון מהקבוצה B ואיבר שני מהקבוצה A . כלומר, לכל זוג עם איבר ראשון מהקבוצה A ואיבר שני מהקבוצה B יש זוג סדור עם איבר ראשון מהקבוצה B ואיבר שני מהקבוצה A . לכן, לכל איבר מהקבוצה A יש איבר מהקבוצה B ששווה לו (ולכן $A \subseteq B$) וגם לכל איבר מהקבוצה B יש איבר מהקבוצה A ששווה לו (ולכן $B \subseteq A$); סה"כ, נקבל (לפי הכלה דו-כיוונית) שהקבוצה A שווה לקבוצה B . כל זאת, כמובן, תחת ההנחה שבכלל קיימים זוגות סדורים כאלה. אם לא קיימים זוגות סדורים כאלה, לפי ההגדרה זה אומר שאין איברים בקבוצה A או שאין איברים בקבוצה B , וסה"כ אחת מהקבוצות ריקה. לכן כל המקרים האפשריים הם שאחת מהקבוצות ריקה או שהקבוצות שוות, כמו שרצינו להוכיח.

(ב) הוכחה. יהי $x \in B$. כעת, או $x \in A$ או $x \notin A$, ולכן:

$$(x \in B) \wedge ((x \in A) \vee (x \notin A))$$

ולפי פילוג:

$$((x \in B) \wedge (x \in A)) \vee ((x \in B) \wedge (x \notin A))$$

מכיוון שמתקיים $A \subseteq B$, נקבל שמתקיים: $(x \in B) \wedge (x \in A) \equiv (x \in A)$
 ולכן:

$$(x \in A) \vee ((x \in B) \wedge (x \notin A))$$

כלומר $x \in A \cup (B \setminus A)$. הכיוון השני הפוך.

(ג) הפרכה רצינית. נבחר $A = \{1\}$, ואז בקבוצה A יש איבר אחד, ובקבוצת החזקה יש שני איברים: $P(A) = \{\{1\}, \phi\}$, אבל בקבוצה $P(A) \setminus A$ יש שני איברים $(P(A) \setminus A = P(A))$ ולא $2^1 - 1 = 1$ איברים.

2. נוכיח באינדוקציה את הרמז. עבור $n = 1$ נקבל:

$$1^{-2} = 1 \leq 2 - 1$$

ולכן הטענה נכונה עבור $n = 1$. נניח שהטענה נכונה עבור שלב n מסויים, כלומר:

$$\sum_{k=1}^n k^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n}$$

ונוכיח שהטענה נכונה עבור השלב הבא, כלומר צריך להוכיח:

$$\sum_{k=1}^{n+1} k^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n+1}$$

לפי הנחת האינדוקציה, $\sum_{k=1}^n k^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n}$, ולכן:

$$\sum_{k=1}^{n+1} k^{-2} = \sum_{k=1}^n k^{-2} + (n+1)^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n} + \frac{1}{(n+1)^2}$$

כעת,

$$\frac{1}{n} - \frac{1}{n+1} = \frac{1}{n(n+1)} \geq \frac{1}{(n+1)^2}$$

ולכן:

$$-\frac{1}{n+1} \geq \frac{1}{(n+1)^2} - \frac{1}{n}$$

וסה"כ:

$$\sum_{k=1}^{n+1} k^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n} + \frac{1}{(n+1)^2} \leq 2 - \frac{1}{n+1}$$

והוכחנו את הטענה שברמז באינדוקציה. כעת, ברור שמתקיים:

$$\sum_{k=1}^n k^{-2} \leq 2 - \frac{1}{n} \leq 2$$

ולכן, בעזרת הרמז, הוכחנו את הטענה.

3. נבדוק האם התכונות הדרושות מתקיימות.

(א) לגבי כל אחד מהיחסים, צריך לבדוק האם רפלקסיביות, סימטריות וטרנזיטיביות מתקיימות:

i. אנו צריכים לבדוק רפלקסיביות, סימטריות וטרנזיטיביות.

א'. רפלקסיביות: יהי $x \in A$. מכיוון שהיחסים R, S הם יחסי שקילות,

$(x, x) \in R$ וגם $(x, x) \in S$ ולכן לפי הגדרת חיתוך, $(x, x) \in R \cap S$.

ב'. סימטריות: יהי $(x, y) \in R \cap S$. לכן, $(x, y) \in R$ וגם $(x, y) \in S$.

מכיוון ששני היחסים יחסי שקילות, הם סימטריים, ולכן $(y, x) \in R$

וגם $(y, x) \in S$, ולכן $(y, x) \in R \cap S$.

ג'. טרנזיטיביות: יהיו $(x, y), (y, z) \in R \cap S$. לכן, $(x, y), (y, z) \in R$ וגם

$(x, y), (y, z) \in S$. שני היחסים הם יחסי שקילות, לכן טרנזיטיביים

ולכן $(x, z) \in R$ וגם $(x, z) \in S$. לכן $(x, z) \in R \cap S$. סה"כ, היחס

הוא יחס שקילות.

ii. היחס אינו יחס שקילות. נפריך ע"י: $A = \{1, 2, 3\}$, $R = \{(1, 1), (1, 2), (2, 1), (2, 2), (3, 3)\}$,

$S = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3), (1, 3), (3, 1)\}$ נקבל ש:

$$((A \times A) \setminus R) \cup S = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3), (1, 3), (3, 1), (2, 3), (3, 2)\}$$

לא טרנזיטיבי ולכן לא יחס שקילות.

iii. אותה דוגמה כמו בסעיף הקודם. נקבל ש:

$$R \setminus S = \{(1, 2), (2, 1)\}$$

אינו סימטרי.

(ב) נבדוק האם כל אחת מהתכונות מתקיימת:

- i. רפלקסיביות לא מתקיימת, כי 2 לא מחלק את 9, ולכן הזוג $(3, 3) \notin R$.
- ii. סימטריות מתקיימת, כי אם 2 מחלק את mn הוא גם מחלק את nm קרי $(m, n) \in R \rightarrow (n, m) \in R$.
- iii. טרנזיטיביות לא מתקיימת, כי $(3, 2), (2, 3) \in R$ אך $(3, 3) \notin R$.
- iv. היחס לא אנטי-סימטרי, כי $(2, 1) \in R$ וגם $(1, 2) \in R$.

4. זכרו, יכולה להיות יותר מדרך אחת להצדיק.

(א) נסמן את "הבוחן קשה" באות p , הסטודנט למד יהיה q והמתרגלים יודעים לתרגל יהיה r . נקבל:

$$p \leftrightarrow (\neg q \vee \neg r)$$

(ב) הצייד סר פנים יהיה A , הצייד נסער יהיה B , הוא יצא מהבית C , שלח חץ באחד D , לא קם בחמש E . "אלא אם" מבטא הפרש סימטרי, בשאלה אין קשר נראה לעין בין יצא מהבית לקם בחמש. לכן:

$$(((A \wedge B) \rightarrow C) \wedge \neg(\neg D \rightarrow \neg E)) \vee ((\neg D \rightarrow \neg E) \wedge \neg((A \wedge B) \rightarrow C))$$

שוב, אפשר לעשות זאת בדרך אחרת.

5. נשתמש בפעולות על קבוצות:

$$A \cap (B \Delta C) = (A \cap B) \Delta (A \cap C)$$

לפי הגדרת ההפרש הסימטרי:

$$A \cap (B \Delta C) = A \cap ((B \setminus C) \cup (C \setminus B))$$

לפי הפילוג (דיסטריביוטיביות) של איחוד וחיתוך:

$$A \cap ((B \setminus C) \cup (C \setminus B)) = (A \cap (B \setminus C)) \cup (A \cap (C \setminus B))$$

נניח את ההפרשים בעזרת המשלימים:

$$(A \cap (B \setminus C)) \cup (A \cap (C \setminus B)) = (A \cap (C^c \cap B)) \cup (A \cap (B^c \cap C))$$

לפי הקיבוציות (אסוציאטיביות) והחילופיות (קומוטטיביות) של החיתוך:

$$(A \cap (C^c \cap B)) \cup (A \cap (B^c \cap C)) = ((A \cap B) \cap C^c) \cup ((A \cap C) \cap B^c)$$

נחזור חזרה לייצוג ע"י הפרש:

$$((A \cap B) \cap C^c) \cup ((A \cap C) \cap B^c) = ((A \cap B) \setminus C) \cup ((A \cap C) \setminus B)$$

כעת, בהפרש אנחנו מורידים מהקבוצה רק את האיברים שנמצאים גם בה וגם בקבוצה

השנייה. כלומר, $A \setminus B = A \setminus (A \cap B)$. במקרה שלנו, נקבל ש:

$$((A \cap B) \setminus C) \cup ((A \cap C) \setminus B) = ((A \cap B) \setminus (A \cap C)) \cup ((A \cap C) \setminus (A \cap B))$$

ולפי הגדרת ההפרש הסימטרי:

$$((A \cap B) \setminus (A \cap C)) \cup ((A \cap C) \setminus (A \cap B)) = (A \cap B) \Delta (A \cap C)$$

6. לא קיים x ממשי עבורו קיים y ממשי כך ש $y > x$ וגם $x^2 > y^2$. ברור שהטענה לא

נכונה - נבחר למשל $x = -10, y = 5.67$. שתי הטענות שקולות זו לזו, ולכן שתיהן מופרכות

ע"י דוגמה זו.